

ЛІВАНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ПІД КЕДРОМ І ВЕРБОЮ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Дергхам Бассам (Ліван)

Науковий керівник: канд. педагог. наук, доц. Луценко В.І.

В історії сучасної арабської літератури важливу роль відіграв Михаїл Нуайме (1889–1988). [1]. Його творча спадщина широка й багатоманітна: прозаїк, майстер психологічної новели й біограф, поет-новатор і, безумовно, глибокий і своєрідний мислитель, що зумів у своїх книжках і окремих есе створити власний світ, світ духовності й гуманізму. Ліванський письменник Тауфік Аввад якось назвав його «відлюдником з Шахруба» (Шахруб – це місцевість у горах біля Біскінти, де він проводив своє самотнє життя в теплі пори року). Але в цій назві відбився лише факт його фізичного існування, зовнішній образ буття. Адже своїм інтелектом, своїм духом він жив життям свого народу і всієї планети, активно впливав на процес розвитку сучасної літератури арабського світу. Варто наголосити, що, крім досягнень у згаданих царинах творчої діяльності, М. Нуайме посідає цілковито виняткове місце в історії арабської літератури ХХ ст. і як критику критик. Власне, з нього й започаткувалася сучасна арабська критика [5].

Михаїл Нуайме народився 1889 року в бідній християнській (православній) родині неподалік ліванської столиці Бейрута. Через підкорення його батьківщини Османською імперією одержати там повноцінну освіту на той час було практично неможливо. Тож після відвідувань школи та семінарії, що діяли при тамтешніх російських православних громадах, Палестинське товариство направило здібного юнака на навчання в Полтаву. У Полтавській духовній семінарії він навчався з 1906 до 1911-го, але духовного сану не прийняв – його охопила пристрасть до літератури й не відпускала вже до кінця його днів. Михаїла Нуайме вважають першим ліванським випускником українського вишу. У духовній семінарії, він по-справжньому захоплюється не богослов'ям, а українською літературою, з великим пієтетом ставиться до Тараса Шевченка. Життя в Україні відбилося в його творчості, він пише перші віршовані рядки. Навіть перше кохання зустрів на Полтавщині, яке, втім, виявилось нещасливим. У своїх спогадах Михаїл Нуайме з любов'ю згадує роки, проведені в Полтаві, друзів, учителів, а також чудові українські пісні.

Згодом навчався у Вашингтонському університеті, служив у американській армії, повернувся на батьківщину вже зрілим чоловіком. За своє майже столітнє життя написав 99 книг.

Повернувся М. Нуайме на батьківщину 1932 р., прожив майже сто років у своєму селі й Шахрубі, брав участь у літературному і громадському житті країни, хоча й неохоче, як указують сучасники, спускався з гір до Бейрута. При цьому завжди пам'ятав Україну, її чарівну природу і привітних людей. Після тривалої перерви Михаїл Нуайме у 1956 р. відвідав Україну, зокрема улюблену Полтаву. Він був сповнений вражень, в уяві промайнули образи давніх днів: учителі, співучні по семінарії, мабуть, і перше кохання. Покидаючи нашу

землю, він залишив такі слова, що були опубліковані в «Літературній газеті»: «В тобі, Україно, є, хай і маленька, частка мене, яку я сіяв п'ять дорогоцінних літ моєї юності. І останні півстоліття я все збираю і збираю урожай, кінця якому немає. Та який же може бути кінець, коли в тебе такі невичерпні джерела добра, краси, свободи і любові, як Шевченко...» [2]. Тут варто додати, що і в першому томі своїх мемуарів «Сімдесят...», частково виданому 1980 р. в Москві російською мовою під назвою «Мои семьдесят лет», й у книжці «Оддалік від Москви і оддалік від Вашингтона», і в особистих листах до автора цієї статті він незмінно тепло згадував Полтаву, де фактично почався його шлях до всесвітньої слави. У цьому місті з нагоди 100-річчя від дня народження Михайла Нуайме було проведено всесоюзну наукову конференцію, яка набула розголосу й дістала відгук у всьому арабському світі [4]. У 1962 році знову відвідав Полтаву. Великий класик арабської літератури підтримував зв'язки зі своїми друзями в Україні, а вони відповідали йому щирою любов'ю.

Михайла Нуайме вважають одним із фундаторів нової арабської літератури. Українці пишаються тим, що видатний арабський письменник сучасності, визнаний класик у всьому арабському світі М. Нуайме має безпосередній стосунок і до нашої країни. Зазначимо, що в листопаді 2011 року на території Полтавської державної аграрної академії відкрили погруддя класику арабської літератури, видатному ліванському письменнику і перекладачеві Михайлу Нуайме. Саме в цьому приміщенні тодішньої духовної семінарії з 1906 по 1911 рік навчався майбутній майстер слова, популяризатор української та російської культур в арабському світі. В урочистостях із нагоди відкриття погруддя взяли участь Посол Лівану в Україні Юсеф Садака, за ініціативою якого й виготовили та спорудили цей пам'ятник, племінник письменника Надім Наймі, а також їхні земляки, котрі навчаються чи працюють в Україні.

Перелік посилань

1. Кочубей Ю. Гордість арабської літератури. *Всесвіт*. 1978. №5. С.162-163.
2. *Літературна газета*. 1956. 26 серпня.
- 3 Нуайме М. Мои семьдесят лет. Москва : Наука, ГРВЛ, 1980.
4. Lebedinska T. Poltava in the Arab Press // *Ukraine*. 1990. №4
5. Naimy, Nadeem N. Mikhail Naimy: An Introduction. Beirut, 1967